עין משפט
נר מצוה

כב א מיי' פ"ד מהלכות שגגות הלכה ב :
כג ב מיי' שם ופ"ז מסנהדרין הלכה ד [פ"ש דפסק דלעיל מל סתרלפא ספק] :
כד ג מיי' פ"ד מהלכות שגגות הלכה ט :
כה ד מיי' שם פי"ח הלכה ג טוש"ע י"ד סימן רג סעיף ו :
כו ה מיי' פכ"ז מהלכות סנהדרין הלכה ג ומיין בהשגות וכס"מ טוש"ע מ"מ סימן כז סעיף ג :
כז ו מיי' פי"ב מהלכות שגגות הלכה יא :

מבנך

טלגים לבירור מהו שבועת הטקר ולקי אלא אינה יאין בו מעשה

שיטה מקובצת

ג) ארוכו • גליון בהגהה שיש לו קצבה ומתכפר לו : כ) אשכח. שבועות דף כ"א : ג) דלוקה מנדף כה ר' אבהו : ד) תיבת הוא נמחק : ה) ספק עי' בתשובת הרש"א סי' קפ"ו : ו) שנא אכלתי ולא אכלתי אמר רבא ועל תיבות מאוכל ולא אכל נרשם קו לדורות כי לפ"ד צריך למחקו : ז) שקר דומיא דשבועת שוא מה שבועת שוא לשעבר שוא אומר על שיש שהוא של זהב שוא=לשעבר משקר בשעת השבועה אף שקר לשעבר אכלתי ולא אכלתי : ח) שנא דקאי בלהבא ממעט להבא : ט) ומקלל את חבירו : י) תשסר וגו' וכתיב : יא) הפלאה זו כו' ומקלל את חבירו קאתי מאיש כי יקלל את אביו ולא תקלל חרש וכמ"ל ד' מיתות דף ס"ו ע"א פטיש ליה כל אדם מנשיא דיין וחרש : יב) איסור אפילו שבועת אמת • ואזהרתיה מאת ה' אלהיך תירא א"נ מאם לא יקיימה וכן במוציא שם שמים לבטלה יש לפרש דאזהרתיה מהבא : יג) אמת ט) גליון כגון יכבה אדמים ונר הוא קללה האמורה בתורה בשבועת העדות : יד) כדרב גידל אמר רב דאמר : סו) על תיבות ובו תדבק נרשם קו לדורות כי לפ"ד צריך למחקו : סז) תשבע ל"א הוהא דרב גידל מן בו תדבק נפקא אלא ובשמו תשבע דכתב קרא למה לי אם אינו ענין לשבועת הדיינין דהא נפקא ליה משבועת ה' בין שניהם תנהו ענין לשבועה בעלמא דמתיר ואם אינו ענין לשבועה דמצוה דמתיר דהא נפקא ליה מן בו תדבק תנהו ענין לשבועה דחולין דשריא ליראה את השם הנכבד והפלא ה' מסתתר דכתב רחמנא למה לי ש"מ לחייבו למקלל את חבירו בשם הוה דאתא א"נ ע' בהשמטות בסוף המסכת : יח) עי' בהשמטות בסוף המסכת : יט) לומר שכוח הייתה : כ) לעיל דב"ד שלמטה : כא) על דרוש מכות : כב) קרבן הס"ד ומה"ד

נוטא

דין דהסיר לחי מרגיש ("שבועה) אכלתי, אז לא אכלתי" מלקות ומאזלים "שבועה שאוכל" ולא אכל

נוטא

אין מלקות על שבועות אמת

מבנך

(מאזקב) קוטיות

תשובות

נוטא (המשך)

תשובה לשאלה אולי מקלל חבירו בעת לא ידי לו במלקות

מין מנקין אותו • דכתיב "כי לא ינקה ה'": נקיים כלל • דאין מלקין אותו בית דין שלמטה: **משכחת שבועת שוא** • דכתיב (שמות כ) "אשר ישא את שמו לשוא" והייט שבועת שוא לכנון שבבע לבטת את הידוע לאדם: **שבועת שקר** • מפרש לקמן היכי דמי: **מגלן** • דלקי תורה אור עלה: **מעשה עבד** • ובדין הוא דלילקי שהרי אכל ועשה מעשה: **ולא אכל** • ולא הייט מעשה: **וכי** **מאי נוונא מי לקי** • בתמיה: **מעשה דסוס ופרלא ספק** • דאי אחרנא ביה "הזהר בך שתאכל הכחר שבשבעת עליה" יכול אומר אין לי בית מיתות בהתראה זו אלמלי יש לי שהות וכן כל היום כולו ואפ"ל כי עבר היום יכול לומר יש(שוכלת) הייטי ולא מזכרתי לא בשבועה ולא בהתראה ואיכו לוקה: **ספק באכלתי ולא אכלתי** • כלומר תהא שבועת שקר בשבבע שלא אכל ואכל,או שאכל ולא אכל,והכא ליכא שום מעשה דהא לשעבר שבבע: **ופאי שנא אכלתי ולא אכלתי** • כלומר מאי אריא דקא ממעט אוכל ולא אכל ממלקות שפי מאכלתי ולא אכלתי **הא** **בתרייהי ליכא שום מעשה**: **שבועת שקר דומיא דשבועת שוא** • כדמפקא לעיל "לשוא-לשוא" שתי פעמים: **מה שבועת שוא שתי פעמים לשעבר** • דכי נשבע על עמוד של אבן שהוא של כסף הייט לשעבר **לשעבר קודם שנשבע הייט אבן** כמו שהיא עכשיו ומה שוא לוקה עליה כדאמרי' לעיל (כ) בב"ד שלמטה מלקין ומנקין אותו לא שקר לשעבר דהייטו אכלתי ולא אכלתי לתפוקי "אוכל" ולא אכל שהוא להבא: **שבועה שלא אוכל כבר זו וכו'** • נשבע תלת זימני שלא יאכל אותו כבר: **אינו חייב אלא אחת** • כדתמרינן בשבועות דאין שבועה חלה על שבועה: **וזו היא שבועת ביטוי** • דקתמר קרא "לבטא בשפתים להרע או להיטיב וגו'" וזו היא שבועת ביטוי שמוציא בשפתיו שלא יאכל אותו כבר לבל לא נזיל מידי לתבריה אבל שבועת העדות ושבועת הפקדון מביא על הזדון כשגגה אחת: **למעוטי מאי** • דאין חייבין על כל זדונה מכות • **נאו למעוטי אכלתי ולא אכלתי** • דלא"ג דהוה פרט לשעבר ביטוי, דלא לקי דאמר שבועה שאכלתי ולא אכל או שבועה שלא אכלתי ואכל קודם השבועה והוה הקודם השבועה לא הוה מעשה: **ומאי שנא** • באכל ולא אכל דאמרת כיון דלית ביה מעשה לא לקי ומ"ש באכלתי ולא אכלתי דאמרת אע"ג דלית ביה מעשה לקי : בפירוש ריבתה תורה • שבועת שקר דכתיב לשוא לשון תרי זימני הלכך בעינן שקר דומה [לשבועה] שוא (דשוא לשעבר שנשבע בהם) [פה שוא לשעבר שנשבעין לשטות את הידוע לאדם ואמר על עמוד של אבן שהוא של זהב כו'(הייטו באכלתי ולא אכלתי)] ומכזב על מה שעבר שהוא יודע לשעבר שאינו כן אף שקר נמי בעינן לשעבר הייטו אכלתי ולא אכלתי [דלשעבר הוא:אינו חייב אלא אחת דאין שבועה חלה על שבועה : אבל אכלתי ולא אכלתי לא מיתי קרבן אלא לקי : אבל אכלתי ולא אכלתי מיתי קרבן ולקי : ורישא לא למעוטי אכלתי ולא אכלתי מקרבן אלא למעוטי אכל ולא אכל • מקרבן : ומאי שנא • דהאי סמעם] : משום דקאי בלהבא • בשבועה שלא אכל סמעם להבא שבועה שאוכל ולא אכל אבל אכלתי דלשעבר הוא לא סמעם אלא לקי (עליה) וכדר' אבהו : [משום דבדברו עשה מעשה: שמקדיש בהמת חולין ליראה את השם קס"ד דהאי ליראה את השם היינו שחירא אותו שלא תקלל בו חבירו וכתיב ביה הפלאה דהייטו מלקות:אימא האי ליראה את השם אינו מקלל את חבירו בשם אלא שחירא אותו שלא תהא נשבע בשמו אפילו באמת] : אימא:האי שבועת ה' תהיה בין שניהם לבטחולה לישבע באמת אלא משום הכי צריך שבועה כדי להפיס דעתו של בעל הבית ואימא דומה שיפיס דעתו בממון ולא בשבועה ואם לא רצה ממון אלא שבועה ישבע לו כדי להפיס דעתו אבל ילקה [שבועה של] [שבועה] אמת ואימא להכי הוא דאתא ליראה את השם ולא למקלל חברו בשם : הוהא לא מצית אמרת: דעל שבועת אמת ילקה דהא כתיב קרא אחרינא דשרי דכתיב גידל] וחד למ"שרי אפילו שבועת אמת דעלמא ואיתיר ליה ליראה את (ה') למקלל חברו בשם : ל"א הוהא דרב גידל מן ובו תדבק נפקא [אלא ובשמו תשבע למה לי אם אינו ענין לשבועת הדיינין דמתירת דנפקא דאתא ולא למקלל:האי לא מצית אמרת דמי נרע מקלל את חברו בשם מפי שבועה שם שמים לב מלה דהא מקלל (את חבירו) בשם הרי איסורי עביד דמצוה שם לבטלה לקלל את חברו ואיר שמקלל חבירו דאי לא נרע (מבוציא שם שמים) (אלא חבירו) (אגן הכי מצינו לומר) אגן הכי קא קשיא לן דנימא מוציא שם שמים לבטלה תיסני ליה במלקות דנימא דלהבי כתיב והפלא • אבל מקלל את חברו בשם לא תיסני ליה במלקות דתרתי עביד : ל) נרשם דדיבור זה צריך לכיוון על המקלל את חבירו וע"ז כתב הסמ"ם גליון כגון כו' • כ) נרשם דל"ל אמת דרשון ולא"כ הן קרא דלילקה את הכם למקלל חבירו אלא •

*) כ"ל ע"ש

*) נ"ל לשוא
טאות כ: ל
כי לא תטא אות אם ה' א-לקיך לשוא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא

*) סוגייא זעם ד"ל נ"ל כדי לתקן על הקריאה. בתוספת מובאו הסקנות ע"ל כ"ל ותמן ולא

הגהות הב"ח

(ל) גמ' אתם הוא מעשה קל ענד : (כ) רש"י ד"ה לא מייתי וכו' שוא סמ"ד ותמ"כ מ"ס כ' ימעמל כו' דאמר :
שבועות ג: כה

רבינו גרשום

איכא לא ינקה כלל אפי' ב"ד:אשכח שבועת שוא דלקי שבועת שוא הייטו נשבע לשעבר את הידוע לאדם אמר על עמוד של אבן שהוא של זהב אי נשבע אם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד : משום דהוה התראה ספק • שכשהתרין בו היזהר שתאכלנה היום הוא אמר כן אעשה כשאמרה פני תודיעון יש שהות הרבה ביום ואם עבר היום ולא אכלה יכול לומר שכתחיה דכל התראה שאינה בשעת מעשה כגון זו הוי התראה ספק ולא שמה התראה שיכול לומר שכתחי ההתראה: אלא א"ר אבהו תהא • דלקי על שבועת שקר דאמר שבועה שאכלתי ולא אכל או שבועה שלא אכלתי ואכל קודם השבועה והוה הקודם השבועה לא הוה מעשה: ומאי שנא • באכל ולא אכל דאמרת כיון דלית ביה מעשה לא לקי ומ"ש באכלתי ולא אכלתי דאמרת אע"ג דלית ביה מעשה לקי : בפירוש ריבתה תורה • שבועת שקר דכתיב לשוא לשון תרי זימני הלכך בעינן שקר דומה [לשבועה] שוא (דשוא לשעבר שנשבע בהם) [פה שוא לשעבר שנשבעין לשטות את הידוע לאדם ואמר על עמוד של אבן שהוא של זהב כו'(הייטו באכלתי ולא אכלתי)] ומכזב על מה שעבר שהוא יודע לשעבר שאינו כן אף שקר נמי בעינן לשעבר הייטו אכלתי ולא אכלתי [דלשעבר הוא:אינו חייב אלא אחת דאין שבועה חלה על שבועה : אבל אכלתי ולא אכלתי לא מיתי קרבן אלא לקי : אבל אכלתי ולא אכלתי מיתי קרבן ולקי : ורישא לא למעוטי אכלתי ולא אכלתי מקרבן אלא למעוטי אכל ולא אכל • מקרבן : ומאי שנא • דהאי סמעם] : משום דקאי בלהבא • בשבועה שלא אכל סמעם להבא שבועה שאוכל ולא אכל אבל אכלתי דלשעבר הוא לא סמעם אלא לקי (עליה) וכדר' אבהו : [משום דבדברו עשה מעשה: שמקדיש בהמת חולין ליראה את השם קס"ד דהאי ליראה את השם היינו שחירא אותו שלא תקלל בו חבירו וכתיב ביה הפלאה דהייטו מלקות:אימא האי ליראה את השם אינו מקלל את חבירו בשם אלא שחירא אותו שלא תהא נשבע בשמו אפילו באמת] : אימא:האי שבועת ה' תהיה בין שניהם לבטחולה לישבע באמת אלא משום הכי צריך שבועה כדי להפיס דעתו

*) ריש ע"ש

אם לא תטאו [לשון אם כן] כדכי פתגם בפצאת הכתובים בספר הלה לראה אות הש"ם הנכבד והעונה הנה את ה' א-לקיך

דברים ז:יז

את ה' א-לקיך תירא ואותו תעבוד ובשמו תשבע

דברים יב

את ה' א-לקיך תירא אותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע

אם לא אמר לו לקי ומ"ש אכלתי ולא אכלתי דאמרת אע"ג דלית ביה מעשה לקי : בפירוש ריבתה תורה • שבועת שקר דכתיב לשוא לשון תרי זימני הלכך בעינן שקר דומה [לשבועה] שוא (דשוא לשעבר שנשבע בהם) [פה שוא לשעבר שנשבעין לשטות את הידוע לאדם ואמר על עמוד של אבן שהוא של זהב כו'(הייטו באכלתי ולא אכלתי)] ומכזב על מה שעבר שהוא יודע לשעבר שאינו כן אף שקר נמי בעינן לשעבר הייטו אכלתי ולא אכלתי [דלשעבר הוא:אינו חייב אלא אחת דאין שבועה חלה על שבועה : אבל אכלתי ולא אכלתי לא מיתי קרבן אלא לקי : אבל אכלתי ולא אכלתי מיתי קרבן ולקי : ורישא לא למעוטי אכלתי ולא אכלתי מקרבן אלא למעוטי אכל ולא אכל • מקרבן : ומאי שנא • דהאי סמעם] : משום דקאי בלהבא • בשבועה שלא אכל סמעם להבא שבועה שאוכל ולא אכל אבל אכלתי דלשעבר הוא לא סמעם אלא לקי (עליה) וכדר' אבהו : [משום דבדברו עשה מעשה: שמקדיש בהמת חולין ליראה את השם קס"ד דהאי ליראה את השם היינו שחירא אותו שלא תקלל בו חבירו וכתיב ביה הפלאה דהייטו מלקות:אימא האי ליראה את השם אינו מקלל את חבירו בשם אלא שחירא אותו שלא תהא נשבע בשמו אפילו באמת] : אימא:האי שבועת ה' תהיה בין שניהם לבטחולה לישבע באמת אלא משום הכי צריך שבועה כדי להפיס דעתו

מין מנקין אותו • דכתיב "כי לא ינקה ה'": נקיים כלל • דאין מלקין אותו בית דין שלמטה: **משכחת שבועת שוא** • דכתיב (שמות כ) "אשר ישא את שמו לשוא" והייט שבועת שוא לכנון שבבע לבטת את הידוע לאדם: **שבועת שקר** • מפרש לקמן היכי דמי: **מגלן** • דלקי תורה אור עלה: **מעשה עבד** • ובדין הוא דלילקי שהרי אכל ועשה מעשה: **ולא אכל** • ולא הייט מעשה: **וכי** **מאי נוונא מי לקי** • בתמיה: **מעשה דסוס ופרלא ספק** • דאי אחרנא ביה "הזהר בך שתאכל הכחר שבשבעת עליה" יכול אומר אין לי בית מיתות בהתראה זו אלמלי יש לי שהות וכן כל היום כולו ואפ"ל כי עבר היום יכול לומר יש(שוכלת) הייטי ולא מזכרתי לא בשבועה ולא בהתראה ואיכו לוקה: **ספק באכלתי ולא אכלתי** • כלומר תהא שבועת שקר בשבבע שלא אכל ואכל,או שאכל ולא אכל,והכא ליכא שום מעשה דהא לשעבר שבבע: **ופאי שנא אכלתי ולא אכלתי** • כלומר מאי אריא דקא ממעט אוכל ולא אכל ממלקות שפי מאכלתי ולא אכלתי **הא** **בתרייהי ליכא שום מעשה**: **שבועת שקר דומיא דשבועת שוא** • כדמפקא לעיל "לשוא-לשוא" שתי פעמים: **מה שבועת שוא שתי פעמים לשעבר** • דכי נשבע על עמוד של אבן שהוא של כסף הייט לשעבר **לשעבר קודם שנשבע** הייט אבן כמו שהיא עכשיו ומה שוא לוקה עליה כדאמרי' לעיל (כ) בב"ד שלמטה מלקין ומנקין אותו לא שקר לשעבר דהייטו אכלתי ולא אכלתי לתפוקי "אוכל" ולא אכל שהוא להבא: **שבועה שלא אוכל כבר זו וכו'** • נשבע תלת זימני שלא יאכל אותו כבר: **אינו חייב אלא אחת** • כדתמרינן בשבועות דאין שבועה חלה על שבועה : **וזו היא שבועת ביטוי** • דקתמר קרא "לבטא בשפתים להרע או להיטיב וגו'" וזו היא שבועת ביטוי שמוציא בשפתיו שלא יאכל אותו כבר לבל לא נזיל מידי לתבריה אבל שבועת העדות ושבועת הפקדון מביא על הזדון כשגגה אחת: **למעוטי מאי** • דאין חייבין על כל זדונה מכות : **נאו למעוטי אכלתי ולא אכלתי** • דלא"ג דהוה פרט לשעבר ביטוי, דלא לקי דאמר שבועה שאכלתי ולא אכל או שבועה שלא אכלתי ואכל קודם השבועה והוה הקודם השבועה לא הוה מעשה: ומאי שנא • באכל ולא אכל דאמרת כיון דלית ביה מעשה לא לקי ומ"ש באכלתי ולא אכלתי דאמרת אע"ג דלית ביה מעשה לקי : בפירוש ריבתה תורה • שבועת שקר דכתיב לשוא לשון תרי זימני הלכך בעינן שקר דומה [לשבועה] שוא (דשוא לשעבר שנשבע בהם) [פה שוא לשעבר שנשבעין לשטות את הידוע לאדם ואמר על עמוד של אבן שהוא של זהב כו'(הייטו באכלתי ולא אכלתי)] ומכזב על מה שעבר שהוא יודע לשעבר שאינו כן אף שקר נמי בעינן לשעבר הייטו אכלתי ולא אכלתי [דלשעבר הוא:אינו חייב אלא אחת דאין שבועה חלה על שבועה : אבל אכלתי ולא אכלתי לא מיתי קרבן אלא לקי : אבל אכלתי ולא אכלתי מיתי קרבן ולקי : ורישא לא למעוטי אכלתי ולא אכלתי מקרבן אלא למעוטי אכל ולא אכל • מקרבן : ומאי שנא • דהאי סמעם] : משום דקאי בלהבא • בשבועה שלא אכל סמעם להבא שבועה שאוכל ולא אכל אבל אכלתי דלשעבר הוא לא סמעם אלא לקי (עליה) וכדר' אבהו : [משום דבדברו עשה מעשה: שמקדיש בהמת חולין ליראה את השם קס"ד דהאי ליראה את השם היינו שחירא אותו שלא תקלל בו חבירו וכתיב ביה הפלאה דהייטו מלקות:אימא האי ליראה את השם אינו מקלל את חבירו בשם אלא שחירא אותו שלא תהא נשבע בשמו אפילו באמת] : אימא:האי שבועת ה' תהיה בין שניהם לבטחולה לישבע באמת אלא משום הכי צריך שבועה כדי להפיס דעתו

*) כ"ל ע"ש

מק